

Echa męczeństwa

Z książki: Alfons Labudda SVD, *Błogosławiony brat Grzegorz, Bolesław Frąckowiak SVD (1911-1943). Misjonarz, werbista*, Warszawa 1999, s. 55-57.

List brata Grzegorza wysłany przez kapelana więziennego na adres rodzzonego brata Zygmunta doszedł do adresata w Poznaniu. Był on niejako głosem zza grobu samego zmarłego, podobnie jak w przypadku listu biskupa Zygmunta Łozińskiego, którego fragment do swego notatnika wpisał w swoim czasie brat Grzegorz. Musiał on wywołać niemałe poruszenie w całej rodzinie i wśród znajomych. Przechowywano go jak najcenniejszą relikwię.

Pierwszą wzmianką w „prasie” o męczeńskiej śmierci brata Grzegorza jest zapewne *Jednodniówka męczenników ku uczczeniu śp. ks. Kanonika Niedźwiedzińskiego i wielu innych Rodaków – Jarociniaków, umęczonych i pomordowanych przez zbirów hitlerowskich za Wiarę i Ojczyznę*. Nakładem Komitetu Honorowego: Czcionkami Drukarni Polskiej Jana Majerowicza, Jarocin, Gołębia 3. Jarocin na dzień 3 i 4 listopada 1945 r.

Na s. 7 teje *Jednodniówki* czytamy: „Bolesław Frąckowiak, brat Grzegorz, zak. z Bruczkowa, pracował w czasie okupacji w Drukarni Polskiej, aresztowany w związku z gazetką, zamęczony w o. k. Był to człowiek o wielkich zasługach, wiedząc, że i on podzieli los drugich, prosił wtajemniczonych o modlitwę, aby się nie załamał i nikogo nie zdradził. Słowa dotrzymał”.

Taka była ogólna opinia. Potwierdza ją między innymi Edmund Węcławski, współwięzień VII Fortu w Poznaniu: „Był torturowany. Jestem przekonany, że nikogo nie wydał. Wziął ich winę na siebie”. Jednakże wspomniany wyżej Walenty Kaczmarek, współoskarżony w procesie drezdeńskim, zeznaje: „Śmierć przyjął spokojnie. Pożegnał się ze współwięźniami. Wyglądał, jakby się z tego cieszył. Mówiono, że wyjawiał jedno nazwisko w czasie tortur. Był bardziej prześladowany od innych jako «Pfaffe». Nie okazywał oprawcom pogardy”.

Wyłania się tu problem „wyjawienia” jednego nazwiska. Otóż wydaje się, że nie można absolutnie wykluczyć, że w czasie przesłuchań potwierdził działalność Jana Stróżyńskiego, głównego oskarżonego w tym procesie. Trzeba jednak dodać, że byłoby to możliwe jedynie pod warunkiem, że wcześniej otrzymał od Stróżyńskiego wiadomość, że ten już sam się przyznał. Potwierdza to wcześniejsze zeznanie Stanisława Strzelczyka, z okresu pobytu w VII Forcie w Poznaniu: „Powiedział nazwiska tych dwóch, o których wiedział, że się sami przyznali”. Gdyby było inaczej, nie „cieszył by się” z otrzymanego wyroku śmierci. Wydaje się, że „zdrada” jest tu nie do pogodzenia z prawością jego charakteru, z jego dotychczasową postawą i z całym jego nastawieniem, które zmierzało do złożenia z siebie ofiary za braci.

W 1948 roku wydrukowana została wielka „tablica” pod tytułem: *Danina krwi polskiej prowincji Ks. Ks. Werbistów podczas drugiej wojny światowej 1939–1945 roku. Krew męczenników sieją powołań misyjnych*, gdzie pod punktem VI czytamy: „W więzieniu w Dreźnie w Saksonii zginął – Brat misyjny Grzegorz Frąckowiak 5.V.1943 r. święty”.

Pierwsze dłuższe wspomnienie o br. Grzegorzu napisał w *jubileuszowym Kalendarzu Słowa Bożego 1949*, znający go z czasów górnogrupskich, brat Pryscylian SVD (Alojzy Dudziak), cytując w formie skróconej ostatni jego przedśmiertny list pożegnalny. Po tej notatce nastąpiła długa cisza w piśmiennictwie. Likwidacja Wydawnictwa Ks. Ks. Misjonarzy Słowa Bożego w Górnej Grupie w 1949 roku, zakaz wszelkich publikacji w okresie stalinowskim i nasilonego komunizmu spowodowały, że przez następnych dwadzieścia lat nie znajdujemy wzmianek o naszym męczenniku. Pamięć o nim jednak była ciągle żywa wśród współbraci, a wielkie tablice na korytarzach werbistowskich domów zakonnych pod tytułem *Danina krwi*, wyliczające wszystkie imiona pomęczonych w obozach i więzieniach współbraci ciągle przypominały o ich obecności wśród żywych.

Pod koniec lat pięćdziesiątych klerycy Misyjnego Seminarium Duchownego w Pieniężnie na seminarium historycznym zaczęli gromadzić materiały i opracowywać życiorysy werbistowskich męczenników. Nad życiorysem brata Grzegorza pochylał się frater Józef Bloch (od 1965 roku misjonarz na wyspie Timor w Indonezji). Korespondował z różnymi zapewne osobami. Zachowała się tylko jedna odpowiedź, w postaci listu o. Jana Giczela z Argentyny.

Ze względu na szczególną rolę, jaką w życiu brata Grzegorza odegrał o. Giczel, przytaczamy jego list w całości:

Br. Grzegorz był zawsze bardzo sumiennym zakonnikiem, jego pobożność była głęboka i pełna dziecięcości. Wychował się na pismach św. Tereski od Dzieciątka Jezus. I tak ta święta nauczycielka zdołała przejąć Go duchem swoim. Toteż cechowała go zawsze niezłomna ufność we wszystkich przeciwnościach, także w uciskach hitlerowskich. Od 1939 – aż do 7 października 1941 (dzień mego aresztowania) gdy miałem polecone 3 parafii wielkopolskie – Nosków, Rusko i Cerekwicę on mnie odwiedzał każdego tygodnia, spowiadając się i krzepiąc się Komunią św. Jego duch jaśniał zawsze słodyczą św. Tereski. Jedną nieroztropność go cechowała: widział w tym swój apostołat – nieść pociechę i podniesienie na duchu Polakom i to zwracało uwagę na niego Niemców. Dla niego miałem ja w Noskowie różne odwiedziny policji niemieckiej. Ale poza tym zachowywał ideał zakonny. I w listach do Dachau przebijał wszędzie ten ideał zakonny. Żyje w mej pamięci jako wzorowy, wprost święty zakonnik. – Nie możesz dosyć pięknie pisać o nim, bo wielu prowadzi cudowne życie w nowicjacie – a potem stygną. Brat Grzegorz był nowicjuszem idealnym aż do śmierci – choć po ślubach – choć poza murami klasztorными – choć ścigany przez wroga zawzięcie. Jego śmierć gorzka jest koronacją czulej miłości do braci polskich – upokarzanych i dręczonych przez najeźdźcę.

Pisz więc Fr. Bloch w świętym skupieniu o nim, abyś był zdolny do uwypuklenia wielkości jego miłości do Braci – bo według słów Boskiego Mistrza – „ten jest największy, kto życie da za braci swoich”.

Na tym kończę. Staraj się uczynić się świętym, bo widzę tutaj, że święci tylko porywają dusze, wszyscy inni są tylko bezowocni.

P. Juan Giczel Apostoles, dnia 1 maja 1957.

Dopiero beatyfikacja o. M. Kolbego, jak wspomniano wyżej, a zwłaszcza wszczęcie procesu beatyfikacyjnego męczenników z czasów II wojny światowej w 1992 roku sprawiły, że postać br. Grzegorza stała się nam znowu bliska, jego sylwetkę w licznych artykułach przybliżył nam w tym okresie nieżyjący już dziś o. Józef Arlik SVD, wicepostulator w procesie beatyfikacyjnym.